

Slavkovský les

7

chráněná krajinná oblast

SLAVKOVSKÝ LES

arnika

č.7 27 1984

AKTIV DOBROVOLNÝCH
SPOLUPRACOVNIKŮ
SPRÁVY

235 Jan Harvánek

K HUDEBNÍ
TRADICI BEČOVA

237 Stanislav
Burachovič

VÝSKYT OTAKÁRKA
FENYKLOVÉHO
NA LOKETSKU

239 Dimitrij
Kostanuk

POŽÁR KARLOVÝCH
VARŮ V ROCE 1604

240 Stanislav
Burachovič

ROSTLINNÉ
BIOINDIKÁTORY

241 R.Král
L.Krýžová
J.Liška

TAJEMSTVÍ
HORY

244 Stanislav
Burachovič

NEOBVYKLE
SETKÁNÍ

247 Ladislav
Plachý

STARÉ ŽIDOVSKÉ
HRBITOVY

249 Zdeněk
Procházka

PIVOVAR
V HORNÍM SLAVKOVĚ

251 Ladislav
Plachý

ZNÁME SKUTEČNĚ
ZVÍŘATA?

252 Jaroslav
Boček

HISTORICKÁ
VODOHOSPODÁŘSKÁ
ZARIŽENÍ A OBJEKTY
VE SLAVKOVSKÉM
LESE

254 František
Malý
Adolf Patera

JARNÍ
PŘÍRODOU

259 Jan
Harvánek

HOSPODÁŘSKÁ
CHARAKTERISTIKA
CHKO SLAVKOVSKÝ LES

262 Jan
Schlossar

ZEMĚDĚLSKÁ PUDA

263 Stanislav
Wieser

EKOLOGICKO-
FLORISTICKÁ STUDIE
ÚZEMÍ KOLEM OHŘE
MEZI LOKTEM
▲ KARLOVÝMI VARY

263 Stanislav
Wieser

SKLÁDKY
ODPADKŮ

263 Stanislav
Wieser

ZNÁTE NAŠE
DRAVCE

264 Mirko
Hain

KARLOVARSKÁ
KURIOZITA
PSÍ HRBITOV

266 Stanislav
Burachovič

ZPRÁVY
SPRÁVY

267 kolektiv

ARNIKA - informační a metodický list, jako nepravidelník vydává správa CHKO Slavkovský les (KSSPPop Plzeň) pro aktiv dobrovolných spolupracovníků. Neprodejná tiskovina určená pouze pro vnitřní potřebu. Tisk povolen OK ONV Cheb (T-18-75PE). Náklad 900 kusů. Uzávěrka tohoto čísla 31.března 1984.

Tisk: SLUŽBY KARLOVY VARY
Tisk barevné obálky: TISKÁRNY
SNP MARTIN

Řídí redakční rada ve složení:
RNDr.Jaroslav Boček, PhDr.Stanislav Burachovič, Jarmila Hůrkova, prom.ped., PhDr.Vladimír Mašát, ing.Josef Královec CSc, Ellen Volavková, prom.psych.

Odpovědný vedoucí a grafická úprava: Jan Harvánek

Adresa redakce:
SPRÁVA CHKO SLAVKOVSKÝ LES
U SOKOLOVA 119/15
353 01 MARIÁNSKÉ LÁZNĚ

Barevná fotografie na
přední straně obálky:

PRASE DIVOKÉ-foto Šedivý
zadní strana obálky:

BOLŠEVNÍK VELKOLEPÝ
foto: Wieser

aktiv dobrovolných spolupracovníků správy

NÁVRH

Aktiv dobrovolných spolupracovníků správy CHKO Slavkovský les se rozděluje:

a) HLÍDKY OCHRANY PŘÍRODY

Jedná se o pionýrské Hlídky ochrany přírody Slavkovského lesa, které pracují při Domech pionýrů a mládeže a při Základních školách. Správa chráněné krajinné oblasti má nad těmito oddíly či kroužky metodický dozor a odborně usměrňuje jejich činnost na region CHKOSL. Jedná se tedy o skupiny dětí, které pracují při MĚDMP a ZŠ v oblasti CHKO. Správa zajišťuje metodickou pomoc vedoucím těchto oddílů a kroužků, nebo je přímo řídí (zajišťuje i vedoucího) na základě plánu hlavních úkolů správy. Pionýři po splnění podmínek k získání odborného pionýrského odznaku Ochránce přírody a po úspěšném složení zkoušek Mladých ochránců přírody Slavkovského lesa, jsou vybaveni legitimací PO SSM - HOP.

b) ČEKATELÉ A STRÁŽCI

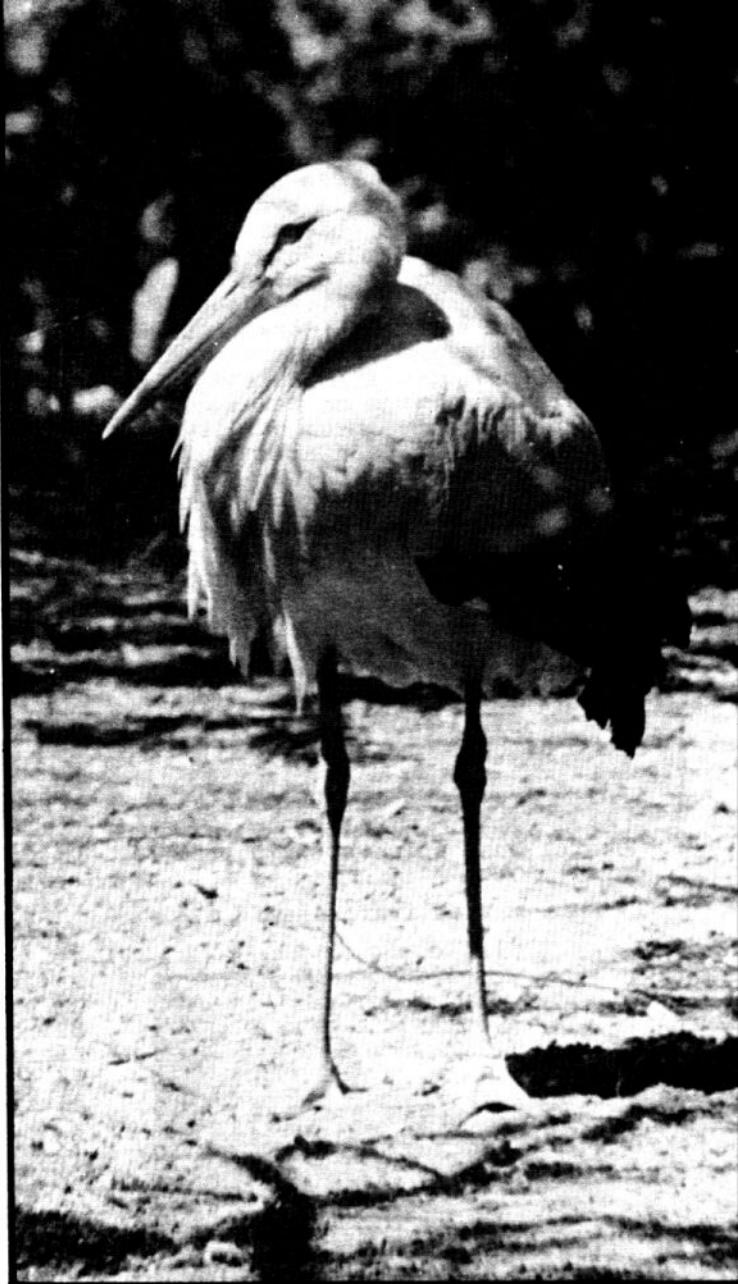
Základní a aktivní složkou dobrovolného aktivity jsou čekatelé a strážci chráněné krajinné oblasti Slavkovský les. Přesná vymezení podmínek členství jsou uvedeny v článku Práva a povinnosti čekatelů a strážců.

Čekatelé a strážci provádí výchovně vzdělávací činnost, nebo provádí odborný dozor v lokalitách předem vymezených správou CHKOSL. Tuto činnost provádí v mezích svých pravomocí a svého poslání. Zvláštní skupi-

nou strážců pak mohou být zájmové specializace (viz bod Zpravodajská činnost), Touto odbornou činností napomáhají tito strážci správě na úseku odborné agendy. Čekatelé a strážci jsou řízeni správou CHKOSL - oddělením terénní služby a oddělením výchovy a propagace.

c) PRÁTELE CHKOSL

Clenové této skupi-

ny určitým způsobem, či nepravidelnou činností napomáhají podle svých schopností správě CHKOSL při plnění základních ochranářských snah. Vznik a zánik členství navrhoje vedoucí terénní služby a předkládá návrh ke schválení kolektivu pracovníků správy CHKOSL. Vedoucí správy má právo vетovat anebo sám schvalovat členství. Členství se posuzuje jednotlivě u každého člena vždy za dva roky.

ZÁKLADNÍ POVINNOSTI ČEKATELE

Čekatelem se může stát každý občan, který má stále bydliště v chráněné krajinné oblasti Slavkovský les. Čekatelem se stává jakmile vyplní přihlášku a začne ihned plnit úkoly, které jsou kladeny na čekatele. Během ročního čekatelského (přípravného, či zkušebního) období se čekatel odborně připravuje na vstup do kategorie dobrovolných strážců. Uspěšnost svých ročních snaž potvrzuje složením testových zkoušek strážců. Skončí-li tyto zkoušky neúspěšně, může vedoucí správy CHKO SL (na základě doporučení vedoucího terénní služby) prodloužit čekatelské období ještě o jeden rok. V tomto případě však čekatel musí splnit znovu všechny úkoly na něho kladené jako v prvním - základním ročním období. Nesplní-li ani v tomto druhém roce s úspěchem zkoušky strážce, jeho členství v aktívnu zaniká.

Čekatel musí splňovat tyto požadavky:

1) Musí mít aktívni zájem o myšlen-

ku ochrany přírody a krajiny chráněné krajinné oblasti Slavkovský les.

2) Musí být společensky bezúhonné.

3) Během dvanácti měsíců musí jasně dokázat, že má předpoklady se stát strážcem CHKO SL.

4) Během ročního období musí vlastním studiem, ale i účastí při vzdělávacích cyklech pořádaných správou CHKO SL, získat patřičné odborné znalosti (výchovně vzdělávací, všeobecná a speciální ochrana přírody a krajiny, informace a orientace v CHKO SL apod.). Znalosti potvrzuje úspěšným složením zkoušek.

5) Během roku se musí zúčastnit nejméně 80% schůzek aktívnu (tj. osmi schůzek). Vedoucí správy může udělit výjimku a to jen v případě omluvné a oprávněné neúčasti.

6) Čekatel se musí během roku zúčastnit za doprovodu strážce, nebo profesionálního pracovníka správy CHKO SL nejméně dvou strážních služeb přímo v terénu.

7) Čekatel musí během roku odpracovat nejméně 10 hodin při dobrovolné brigádnické činnosti, kterou vyhlašuje správa CHKO SL. Tato brigádnická činnost může být nahrazena jinou odbornou činností, která je provedena čekatelem k prospěchu přírody a krajiny CHKO SL. Tuto náhradní činnost schvaluje na základě doporučení vedoucího terénní služby vedoucí správy.

8) Čekatel dostává metodický list (Arnika), další tiskoviny a pomůcky od správy CHKO SL. Povinností správy je napomáhat všem dostupnými formami čekateli v získávání vědomostí tak, aby strážce mohl úspěšně složit zkoušky.

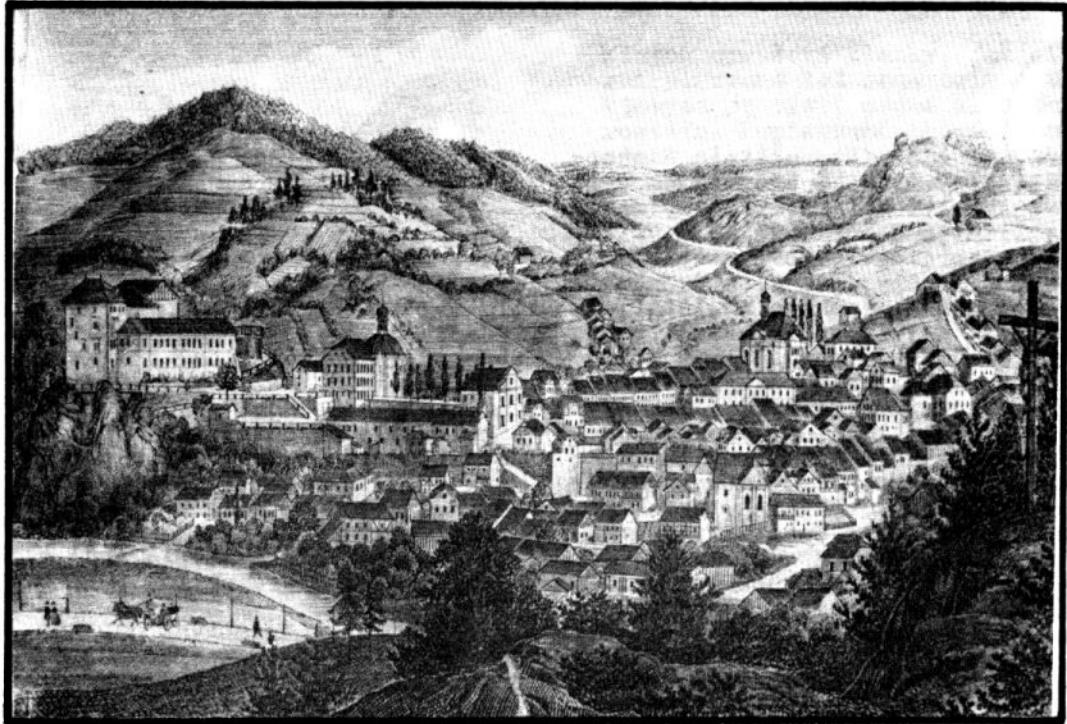
(Příště:STRÁŽCE CHKO SLAVKOVSKÝ LES)

TÉMA ŠKOLICÍHO CYKLU (BŘEZEN-KVĚTEN)

- ◆ březen 1984
Ochrana volně žijících živočichů v CHKO Slavkovský les.
- ◆ duben 1984
Osobnost strážce - organizace činnosti
- ◆ květen - zájezd po CHKO SL

Naučná stezka Kladská Foto: Harvánek

Bečov v roce 1860. Litografie
J.Schäfflera. Fotoreprodukce
autor článku.

K hudební tradici Bečova

■
PhDr. STANISLAV BURACHOVIC

BEČOV NAD TEPLOU PATŘÍ K MÍSTŮM s nejstarší hudební tradicí v rámci širšího Karlovarská. První písemné zprávy o bečovském hudebním dění pocházejí z roku 1648. Jedná se o zápis ve spolkové knize místních hudebníků a přátel hudby "Music-Collegium", které udávají, že se spolek těšil štědré podpoře bohatých mecenášů. Spolek byl patrně založen nedlouho po vzniku hudebního sdružení "Collegium musicorum" v Praze roku 1616. V 17. a 18. století

v Bečově působilo tzv. Hudební bratrstvo, čítající např. v roce 1783 celkem 823 členy. Členy Hudebního bratrstva byli hlavně horníci ze širokého okolí Bečova, kteří si po úpadku dolování přivydělávali hudbou na živobytí. Udává se, že Hudební bratrstvo zaniklo kolem roku 1785. Bečovští muzikanti - to byl zvláště v 18. století v Evropě pojmenování. Tehdy hráli bečovští hudebníci téměř ve všech dvorních kapelách střední Evropy, nejvíce v zemích německé provenience. Byli to "cestující muzikanti", domů se dostávali zřídka. Někteří úspěšní hudebníci se v cizině trvale usadili. Mnoho dobrých hudebníků pocházelo v průběhu 17.-19. století z obcí Bečovska, zejména z Krásného Údolí, Javorné, Louky, Nové Vsi, Útviny, Otročín, Chodova a z Pramenů. Ještě v období po první světové válce existovaly hudební spolky se starou tradicí v Nové Vsi a v Pramenech. V Toužimi byl činný hudební spolek založený a privilegovaný již za panování Marie Terezie.

VROCE 1806 PŘIŠEL DO BEČOVA Karl Veit ze Skoků u Zlutic.

Převzal zde místo učitele a sbormistra. Veit si dobře uvědomoval rychle rostoucí nároky doby na kvalitní hudební vzdělání. Přičinil se proto v Bečově o založení hudební školy, jež si pod jeho vedením záhy získala nejlepší pověst. K Veitovi docházeli žáci i z okolí vzdáleného 4 - 5 hodin chůze. Jeho zásluhou byla ve škole popularizována především klasická hudba. Veitovi žáci se uplatňovali jako výborní muzikanti v lázeňských kapelách v Karlových Varech, Teplicích, Mariánských Lázních a Františkových Lázních, ale také v cizích zemích, v Německu, Švýcarsku, Rusku a v přímořských lázních. Všude byli bečovští vyhledávanými hráči. V létě působili v lázních, v zimě cestovali po velkých městech Rakouska-Uherství, Ruska, Anglie, Švédská, Francie a Ameriky. K Veitovým žákům patřil i věhlasný zakladatel a ředitel karlovarského lázeňského orchestru Josef Lebitzky (1802-1881) a Josef Pleier, rovněž kapelník v Karlových Varech. Z bečovské hudební školy vyšli četní housloví virtuozové, skladatelé, koncertní mistři a hudební ředitelé.

NOVODOBÁ HUDEBNÍ ŠKOLA V BEČOVĚ byla úředně povolena a otevřena v roce 1887. Podafilo se tak díky nadšenému úsilí Josefa Lugerta, profesora pražské konzervatoře, rodáka z Vranova. Z titulu své funkce c.k. inspektora všech hudebních škol v Čechách získal rakouskou vládu pro založení moderní, velkoryse koncipované školy se státním příspěvkem. Škola byla nejdříve umístěna v objektu obecní školy, v roce 1900 pak získala vlastní budovu. Před druhou světovou válkou měla škola přípravnou třídu a šest ročníků. Hudební škola mívala svůj vlastní renomovaný orchestr.

POKRAČOVATELEM SLAVNÉ HUDEBNÍ tradice městečka pod gotickým hradem je dnešní hudební škola v Bečově.

Dnešní pohled na Bečov n. Teplou.
Fotografie: Ing. Stanislav Wieser

VÝSKYT OTAKÁRKA FENYKLOVÉHO NA LOKETSKU

DIMITRIJ KOSTAÑUK
terénní strážce

V poslední době se řadí otakárka fenyklový (Papilio machaon) v českých zemích k raritám. Od roku 1965 je spolu s otakárem ovocným (Iphiclus podalirius) zákonem chráněný druh. Motýl má obyčejně dvě pokolení, avšak ve vyšších polohách okolo 500m.n.m. pouze jedno. Motýl vyhledává teplice a sušší místa s dostatkem rostlin z čeledi miřikovitých (okoličnatých). Hlavními rostlinami, na které klade samička vždy po jednom vajíčku, jsou mrkev, bedrník, kmín a kopr. Při kladení se všecky může na tutéž rostlinu vrátit vícekrát. Mladé housenky v prvním instaru jsou černé a mají červené tečky. Housenka se čtyřikrát svléká a v posledním stádiu vývoje je zelená, na článcích příčně pruhovaná s červenými tečkami. Při podráždění housenka vystrukuje za

hlavou oranžové žlázky, jakési růžky, zvané též osmeterium, ze kterých je cítit aroma živných rostlin. Popisované chování housenky slouží k odpuzení nepřítele. Housenky mají řadu přirozených nepřátel z čeledi kuklicovitých a lumkovitých. Hořenky se kuklí na živné rostlině a v tomto stádiu druh přezimuje. Imaga se líhnou příští rok začátkem léta.

Zajímavé je chování, které lze sledovat pouze u druhu otakárka fenyklového a ovocného. Motýli se v poledních hodinách shromažďují ve velkém množství na nejvyšším místě v terénu, kde dochází k zásnubním letům. Myslím si, že tento jev se nikomu v naší chráněné krajinné oblasti nepodaří shlédnout.

U otakárka fenyklového nejsou pohlavní rozdíly. Motýl má navíc dosti velký bicindikační význam. Velice citlivě reaguje na různé druhy biocidů. Za zmínu též stojí ta skutečnost, že výskyt otakárka fenyklového na Loketsku patří vzhledem k charakteru krajiny k velkým vzácnostem. A tak uvidět najednou tři exempláře v jednom roce je velmi potěšující.

▼ akce otakárek

Tento cestou se obracíme na strážce CHKO, členy ZO ČSOP pracujících na území CHKO a na pionýrské oddíly Mladých ochránců přírody Slavkovského lesa. Při strážních službách a při výpravách do Slavkovského lesa sledujte výskyt otakárka fenyklového a otakárka ovocného. Při setkání s těmito zástupci naší motýlů fauny provědte ihned zápis o sledování a ten předejte nadřízenému profesionálnímu strážci, nebo jej zašlete na adresu Správy CHKO, nebo přímo na adresu koordinátora této akce: Dimitrij Kostaňuk, Lužná 4, 357 33 Loket. Zápis by měl obsahovat:

- 1) Druh motyla a vývojové stádium
- 2) Počet
- 3) Přesný popis lokality
- 4) Datum pozorování a počasí
- 5) Jméno pozorovatele a adresu

POŽÁR karlových VARŮ * 1604

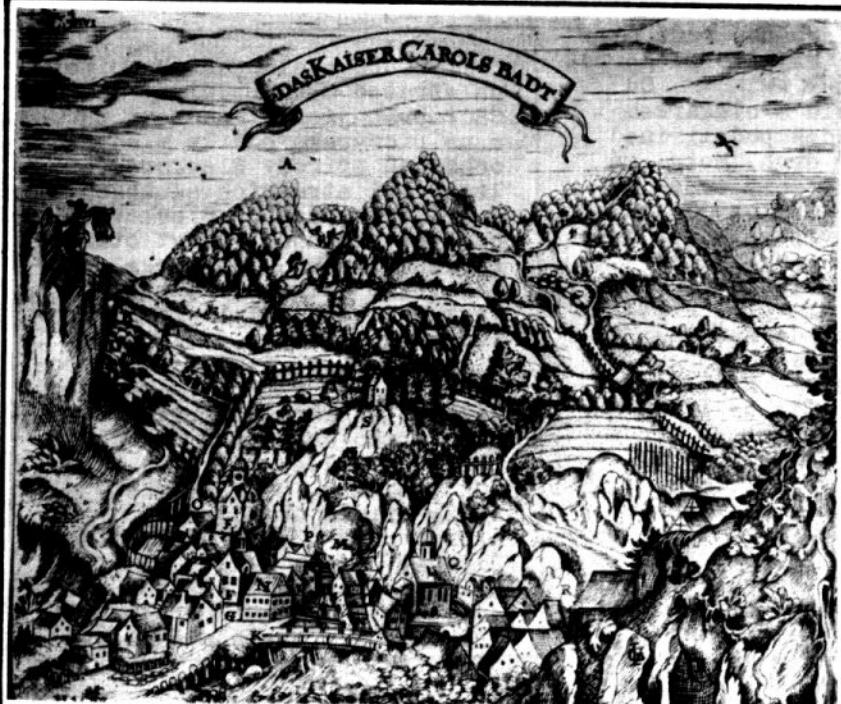
PhDr Stanislav Burachovič

V letošním roce si Karlovy Vary připomínají 380. výročí tragické historické události, velkého požáru lázeňského města v roce 1604.

Ohně vypukl v pátek dne 13. srpna 1604 dopoledne, ve tři čtvrtě na deset, v domě vdovy Apolloie Rubendunstové na Tržišti. Dům, zvaný později Merkur, stával v místech dnešního domu Zawojaski. Podle údajů staré kroniky z 18. století se traduje, že příčinou požáru bylo přeteklé vroucí máslo. Vzkyplé prý nepozorností dvou dcer vdovy Rubendunstové, když z oken domu přihlížely pochodu vojenského oddílu. Chtěly ohně samy uhasit a utajit jej, což se jim však nepodařilo. Když přivolaly pomoc, bylo již pozdě. Ohnivý živel v krátkém čase zachvátil celý dům a rychle se šířil do okolí. Karlovarské domy byly tehdy z největší části dřevěné, kryté šindelem, bylo horké letní počasí a navíc vítr roznesl plameny na oba břehy Teplé. Lidé byli bezmocní, velká část obyvatel v době vypuknutí ohně pracovala na polích za městem. Ti, kteří byli ve městě, zůstali bez hasebních prostředků, neboť ty shořely hned začátkem požáru s městskou

radnicí (požární háky, žebříky, kožené a dřevěné džbery, kádě aj.). V jednu hodinu odpoledne již lehal popelem 99 domů ze 102 tehdy existujících. S nasazením lidských životů zůstaly ušetřeny jen tři domy a několik kolon a stájí na konci města v místech dnešní Třídy manželů Rosenbergových. Vyhořel kostel. Zámecká věž a radnice s cenným městským archivem, kromě nejvzácnějších listin, které byly kvůli válečnému a živelnému nebezpečí roku 1589 převezeny k úschově do Chebu.

Nejhorší prvotní nouzi pohorelých pomohly zmírnit rozsáhlé sbírky a dary z okolních měst a obcí. Zahrnovaly peníze a zejména potraviny, šatstvo a stavební materiál. Vydatnou pomoc poskytlo město Cheb. Prosebná deputace karlovarských císaři Rudolfu II. zůstala bez očekávaných výsledků. Na základě panovníkova povolení vybírat v celé říši almužny, získali cízebračení obyvatel lázeňského města nevelkou část 1 931 zlatých. Něco málo prostředků přinesly i finanční příspěvky bohatých příznivců Karlovarských Varů a peníze vybrané v německých městech Norimberku, Ambergu a ve Frankfurtu nad Mohanem. Z celkové sumy

Pohled na Karl. Vary v roce 1625. Autorem rytiny je Simon Cato, foto.-reprodukce Jiří Vávra.

vybraných almužen připadlo na většinu z 99 vyhořelých jen 20 zlatých. V roce 1609 Rudolf II. s ohledem na následky požáru odpustil městu placení daní po dobu pěti let a věnoval Karlovým Varům jako svobodné dědičné zboží obce Tuhnice a Dvory s příslušnými výnosy.

Protože se rodině Apollonie Rubendunstové nepodařilo prokázat svou nevinu na vzniku požáru, byli všichni její členové uvězněni a roku 1605 rozhodnutím zvláštního soudu na věčné časy vypovězeni z Karlových Varů.

rostlinné BIOIDIKÁTORY

ING. R. KRÁL CSc., Ústav krajinné ekologie ČSAV, Praha • RNDr. L. KRYŽOVÁ, J. LIŠKA, Botanický ústav ČSAV, Průhonice

K systematickému sledování znečištění životního prostředí chemickými látkami lze velmi dobře využít rostlinného materiálu. Rostliny jako součást biologického prostředí mohou významnou měrou přispět k objasnění vztahu mezi výsledky fyzikálně-chemických měření (tj. zjištěnými číselnými hodnotami koncentrací škodlivin) a vlivem sledovaných látek na biosféru. Studium vegetace přímo v terénu může poměrně dobře poskytnout informaci o cestách přenosu a místech kumulace a je ve srovnání s fyzikálně-chemickým monitorováním nepoměrně levnější. Je však nutné upozornit, že některé rostliny nereagují na změny životních podmínek dostatečně specificky a proto je nutná velká pečlivost při výběru vhodných rostlin. Podrobnejší a dlouhodobé sledování stavu a změn vegetace může poskytovat informace nejen o zdrojích znečištění, ale i o typu, relativní intenzitě, době působení a distribuci škodlivin.

Vlivem průmyslových exhalací jsou ze všech vegetačních formací nejvíce postiženy lesy. Dobře známé jsou vlivy kysličníků síry (kyselý dešť), kysličníků dusíku, sloučeninu fluoru. Méně známé jsou vlivy těžkých kovů (Hg, Pb, Cd a dalších) a organických sloučenin. Tyto skutečnosti podnítily vznik speciálních les-

nických metod, ve kterých je jako míra poškození lesa imisemi vyhodnocována řada faktorů (šířka letokruhů, velikost asimilační plochy, obsah prvků v listech a dřevě, výskyt nekroz apod.). V silně kontaminovaných průmyslových oblastech a v okolí silně frekventovaných silnic mohou sloužit jako vhodný indikátor i skupiny druhů kvetoucích rostlin, nebo celé fytoocozy. Jako vhodnějších bioindikátorů lze využívat řasy (pro vodní prostředí), lišejníků (pro suchozemské prostředí) a mechů (pro vodní a suchozemské prostředí). Mezi uvedenými rostlinami se totiž vyskytuje jednak druhý vysoko citlivý na znečištění prostředí (lišejníky jsou patrně nejcitlivější vůbec), jednak druhy tolerantní (někdy selektivně tolerantní k vysokým hladinám některých látek).

Pro práci s rostlinnými bio-indikátory se musí zvolit vhodná metoda - např. kombinace metod pro daný účel. Mnohé metody venují pozornost hlavně změnám ve skladbě vegetace, nebo jejímu postupujícímu poškozování. Získané poznatky pak tvoří materiál pro konstrukci map, na nichž může být zachycen buď počet přítomných druhů, jejich frekvence, či pokryvnost, nebo jiná zvolená charakteristika. Je velmi vhodné si věmat současně vnějšího vzhledu

a zdravotního stavu rostlin, neboť typ změn může vypovídat o druhu látky, která změnu způsobila. Dále existují metody založené na morfologických, nebo fyziologických reakcích zvoleného druhu, popřípadě jeho chemické analýze.

Tam, kde vysokým znečištěním byly úplně zničeny rostliny vhodné pro biciindikaci, anebo kde tyto rostliny přirozeně chybí, využívá se v posledním desetiletí stále více tzv. transplantačních metod. Spočívají v transplantaci zdravých rostlin získaných buď z oblastí nepostižených znečištěním (lišejníky, mechorosty), nebo z umělých kultur (řasy, vegetativní výroba buněčná rozmnожovací tělska játrovek) do oblastí, kde chceme kontaminaci systematicky sledovat. Podle povahy pokusu trvá expozice až jeden rok, popřípadě i déle. Transplantáty mohou být přemístěny zpět na své původní neznečištěné stanoviště a lze pak sledovat, zda způsobené změny jsou vratné, či nikoliv. Zde však nelze sledovat pouze stupeň poškození transplantovaného organizmu, ale je třeba sledovat pro každý druh celý soubor charakteristických vlastností, které se navenek projevují jako tzv. resilience (tj. schopnost pružně reagovat na výrazné změny životních podmínek). Nejběžněji využívaným materiálem pro transplantační pokusy je lišejník terčovka bublinatá (*Hypogymnia physodes*) a mech rokyt cypřišovitý (*Hypnum cupressiforme*). Laboratorními testy se zjistilo, že nižší koncentrace škodlivin mají na rostliny zhoubnější vliv působí-li dlouhodobě, než krátkopobě působení ve vyšších koncentracích. Lišejníky jsou k účinku toxických látek vnímavější za vlnka než v suchém stavu. Kromě toho je působení exhalací ovlivněno též pufrovací schopnosti substrátu. Výsledky modelových pokusů v laboratoři však nelze s terénními pozorováními přímo srovnávat. V přirozeném prostředí jsou rostliny vystaveny mnoha vlivům, z nichž některé mohou spolu působit tak, že se účinky každého z nich mohou snižovat (antagonismus), nebo zvyšovat (synergismus). Ke komplexnímu studiu znečištění prostředí je tedy vhodné použít několik alternativních a vzájemně nezávislých metod.

MOŽNOST VYUŽITÍ RŮZNÉHO ROSTLINNÉHO MATERIALU LZE DEMONSTROVAT NA ANALÝZÁCH ROSTLIN Z KLADSKÉ:

SMRK JEHLIČÍ

0,15 ug/g Cd

0,78 ug/g Pb

BOROVICE JEHLIČÍ

0,18 - Cd

1,07 - Pb

JEDLE JEHLIČÍ

0,13 - Cd

0,75 - Pb

OSIKA LISTY

0,36 - Cd 2,62 - Pb

BŘÍZA LISTY

0,27 - Cd 2,16 Pb

DUB LISTY

0,22 Cd 1,65 - Pb

JEŘÁB LISTY

0,24 - Cd 1,85 - Pb

MUCHOMŮRKA ČERVENÁ

KLOBOUK 5,06
3,34 ug/g Cd

TŘEN 3,34
1,46 ug/g Cd

HŘIB SMRKOVÝ

klobouk 7,00 ug/g Cd
4,36 ug/g Pb
2,71 ug/g Pb
1,78 ug/g Cd
třen 1,30 ug/g Cd
1,82 ug/g Pb
4,19 ug/g Pb
2,50 ug/g Pb

ČEPICATKA BAŽINNÁ

klobouk 1,45 ug/g Cd
2,02 ug/g Pb
2,93 ug/g Pb
8,38 ug/g Cd
třen 0,70 ug/g Cd
0,98 ug/g Pb
3,36 ug/g Pb
6,03 ug/g Pb

MUCHOMŮRKA ČERVENÁ

klobouk 0,92 ug/g Pb
21,9 ug/g Cd
třen 4,31 ug/g Pb
10,5 ug/g Cd

RYZEC HNĚDÝ

klobouk 0,78 ug/g Cd
6,39 ug/g Pb
třen 0,42 ug/g Cd
9,51 ug/g Pb

ČECHRATKA PODVINUTÁ

klobouk 0,21 ug/g Cd
třen 0,08 ug/g Cd
třen 2,31 ug/g Pb
klob. 3,97 ug/g Pb

HOLUBINKA VRHAVKA

klobouk 2,40 ug/g Cd
2,12 ug/g Pb
3,18 ug/g Cd
1,97 ug/g Pb
19,05 ug/g Cd
8,67 ug/g Pb
třen 0,22 ug/g Cd
1,71 0,82 ug/g Cd
3,31 1,91 ug/g Pb
5,67 ug/g Cd

HOLUBINKA SLIČNÁ

klobouk 0,68 ug/g Cd
třen 0,34 ug/g Cd
klobouk 5,38 ug/g Pb
třen 5,54 ug/g Pb

HŘIB HNĚDÝ

klobouk 1,27 ug/g Cd
třen 0,33 ug/g Cd
klobouk 2,09 ug/g Pb
třen 5,94 ug/g Pb

Lišejník HYPOGMNIA PHYSODES (terčovka bublinatá)

0,60 ug/g Cd 42,3 ug/g Pb

Lišejník PSEUDEVERNIA FURFURACEA - 0,56 ug/g Cd 45,3 ug/g Pb

Nejvíce těžkých kovů obsahují lišejníky, houby obsahují zpravidla vyšší obsah kadmia. Houby však mají proti lišejníkům řadu nevýhod:

- 1) Nerostou během celého roku.
- 2) V některých letech fruktifikují málo, nebo vůbec ne (závislost na meteorologických podmínkách daného roku).
- 3) Nelze je transplantovat.
- 4) Obsah těžkých kovů závisí na stádiu vývoje (viz následující tabulka):

KRÁSNO--MUCHOMŮRKA ČERVENÁ

	malá	střední	velká	
	klob.	24,1	11,8	12,0
ug/g Cd	třen	6,21	1,55	1,62
ug/g Pb	klob.	3,71	2,10	2,06
	třen	2,14	1,60	1,38

MAR-LÁZNĚ, KARKULKA-MUCHOMŮRKA Č.

	malá	střední	velká	
	klob.	55,0	22,5	-
ug/g Cd	třen	20,6	9,18	-
ug/g Pb	klob.	4,30	2,67	-
	třen	5,78	5,03	-

Pro porovnání obsahu Cd a Pb ve stejnéch rostlinách rostoucích v blízkosti továrny na zpracování olova (Příbramsko). Vzdálenost od továrního komína cca 700 metrů:

stromy	SMRK - jehličí BOROVICE - jehličí	0,92 ug/g Cd 2,84 ug/g Cd	70,1 ug/g Pb 149 ug/g Pb
lišejník	TERČOVKA BUBLINATÁ	6,30 ug/g Cd	11614 ug/g Pb
houby	MUCHOMŮRKA ČERVENÁ (malá)	30,3 ug/g Cd	51,3 ug/g Pb

Různou míru znečištění Slavkovského lesa a Prahy je možno dokumentovat transplantačními pokusy s lišejníkem *Hypogymnia physodes*. Smrkové větvíčky s terčovkou bublinatou byly přemístěny ze Slavkovského lesa (Srncí hřbet u Mar. Lázní) do centra Prahy. Pokus jsme zahájili začátkem ledna 1984. Na konci února (t.j. za dva měsíce) 75% lišejníkové stélky odumřelo vlivem vysoké hladiny znečištění pražské atmosféry.

Předběžné výsledky dosažené v obou ústavech Československé akademie věd ukazují, že by bylo vhodné využívat ve větší míře bionindikátorů při sledování znečištění prostředí, protože tato metoda je laciná, snadno proveditelná, přístrojově nenáročná a rostliny mohou snadno poskytovat informace o bezprostřední míře ohrožení biosféry.

TAJEMSTVÍ HORY

PhDr STANISLAV BURACHOVIČ

Člověka odjakživa fascinovaly hory. Svou výškou, mohutností, nedostupností, drsností a také tajemností. Dávny člověk je považoval za sídla bohů a duchů, prokazoval jim proto náležitou úctu. Ve své fantazii je mnohdy obestřel nadpřirozenými jevy a záhadami. Četné hory byly považovány za posvátné, staly se nedotknutelné. I v moderní době si některé památné hory uchovaly svou podivnou přitažlivost a svérázné kouzlo.

Karlovy Vary sice nemají úchvatné velehorště, mohou se však pochlubit vrchem, kolem něhož je dodnes několik lákavých otazníků. Vrch U tří křížů, který můžeme v jistém smyslu nazvat horou, je zdaleka viditelnou dominantou karlovarského údolí nad soutokem

Rytina F. Henricuse: Karlovy Vary v r. 1647.
Fotoreprodukce: Arnošt Schubert

Teplé s Ohří. Staletí jej opředla početnými pověstmi a historkami. Jeho název je dán třemi velkými dřevěnými kříži na nejvyšším vrcholu, 554 metrů nad mořem. Tyto kříže inspirovaly jednu z nejznámějších karlovarských historek. Podle ní jsou kříže vzpomínkou na tři bratry, kteří chtěli na hoře vybudovat restauraci či hotel. Investovali do stavby celý svůj majetek a byli pak jednoho dne nalezeni zavražděni a oloupeni. Zbytky zdiva a hromady kamení prý dokazují pravdivost historky. Skutečnost je však jiná, poučme se historickými fakty a zejména starými vedytami lázeňského města. Na rytině z roku 1625 (Simon Cato) kříže ještě vyobrazeny nejsou. Tři kříže začaly být na vrchu zpodobnovány až kolem poloviny 17. století, poprvé jsou zachyceny na rytině z roku 1647 (F. Henrikus). Kříže (podobenství Golgothy) byly postaveny někdy v období 1630 - 1640 na popud katolické církve, které jimi symbolicky vyjádřila vítězství protireformace v Karlových Varech. Město bylo od roku 1554 až do dvacátých let 17. století luteránské. V roce 1624 museli odejít do Saska poslední karlovarští, kteří nechtěli přij-

mout katolickou víru.

V 17. století byla hora jen málo zalesněná. Podle bukových porostů, převládajících tu dodnes, se jmenovala Buková hora, Buchberg. Až téměř k jejímu vrcholu sahaly polnosti a louky obyvatel Karlových Varů. Ríkalo se, že v noci na hoře straší a že je zde rejdiště bludiček.

A proč jsou na vrchu U tří křížů ruiny budov a hromady kamenní? Na ploše zhruba 30 metrů pod vrcholkem stávala již od první poloviny 19. století výletní kavárna s okrasným parkem a vyhlídkovým altánkem Camera obscura. Místo bylo oblíbeným vycházkovým cílem lázeňských hostů, aktytalo jeden z nejkrásnějších pohledů na město a okolí. Později zde byla zřízena restaurace Tři kříže, provozovaná až do druhé světové války. Hromady lomového kamene na samém vrcholu hory jsou nepoužitým stavebním materiálem z doby před 1. světovou válkou, kdy se Karlovy Vary rozhodly vystavět sem lanovou dráhu a ozdobit vrch U tří křížů velkým mezinárodním hotelom. Se stavbou lanovky bylo započato,

CAMERA OBSCURA
v roce 1860.
Litografie J.
Schäfflera.
Fotoreprodukce
Jiří Vávra.

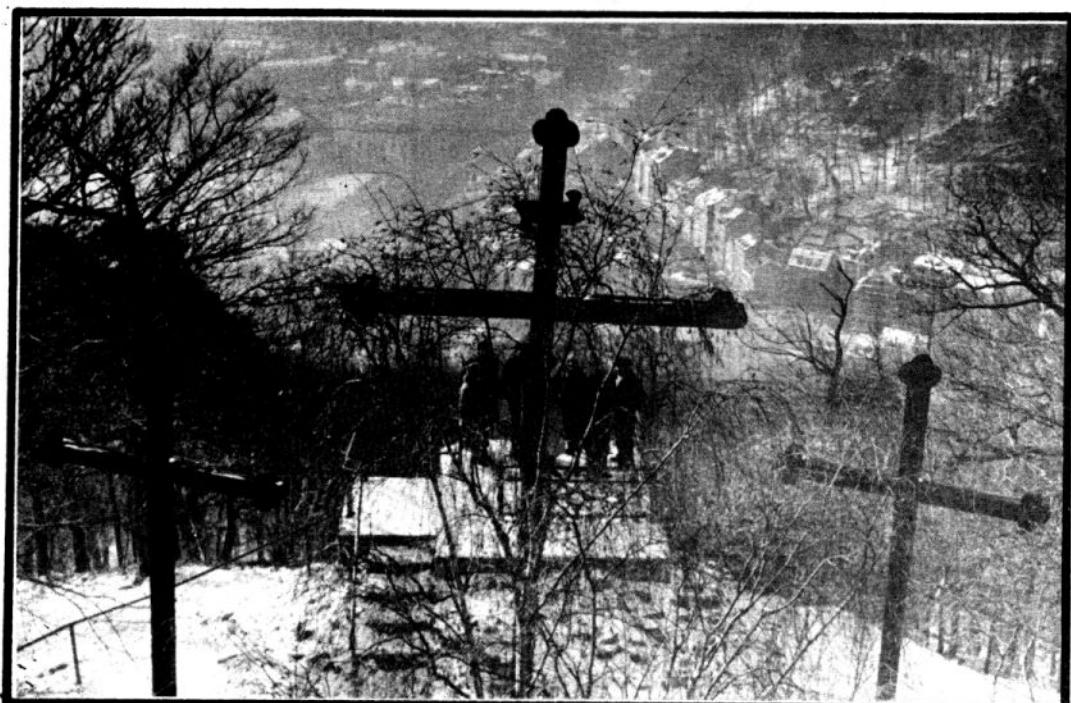

hotel bohužel zůstal jen ve velkoryšém projektu. Pro nedostatek peněz však nebyla dokončena ani lanovka, z níž se dodnes zachovaly trosky drážního tělesa a stanici budova Panoramá.

Nedaleko vyhlídkové plošiny u někdejší Camery obscury se na mírném návrší nachází tvarově nápadná žulová skalka, o níž někteří předváleční badatelé soudili, že snad kdysi sloužila jako pohanští obětní kámen. Jiní vědci podle terénních indicií dokládali rozsáhlé keltské osídlení celého masívu hory U tří křížů a Věčného života (Goethova rozhledna). Jejich mnohdy utopicky smělé, byť nejčastěji neudržitelné hypotézy jsou výzvou našim archeologům, historikům a všem milovníkům velkých otazníků. Několik vlastivědných badatelů dokonce přišlo s úvahami o skrytých kultovních a mystických významech hory U tří křížů. Mimo

jiné poukázali na to, že při pohledu od severozápadu vychází ráno slunce jakoby z vrcholu hory, přičemž působí impozantním dojmem. To prý mohlo vést v lokalitě k projevům slunečního kultu. Dále tvrdili, že pomyslné přímky spojující kříže na hoře s bývalými kříži na Jánské skále (na jejím místě dnes hlavní pošta) a na skalce vedle hotelu Moskva (Keglevičův kříž) tvoří zcela pravidelný trojúhelník.

Genius loci hory U tří křížů inspiroval v minulosti i spisovatele, básníky a malíře. Samostatnou básen ji věnoval Theodor Körner ve své sbírce "Vzpomínka na Karlovy Vary" z roku 1811, prozaicky vrch oslavil Heinrich Laube (1806 - 1884) v knize "Cestovní novely".

Snímek Ing. Stanislava Wiesera: Pohled z vrcholu hory U tří křížů na Karlovy Vary.

NEOBVYKLÉ SETKÁNÍ

LADISLAV PLACHÝ, strážce CHKO SL

Dne 12. února jsem využíval krásného slunečného počasí k tomu, abych si prošel oblast Stříbrného a Komářího potoka a pokochal se krásou zimní přírody. V obou údolích leželo hodně sněhu, obzvláště v údolí Komářího potoka. Tohle údolí je dosti hluboko zaříznuté do okolního terénu a tak i v letních měsících je špatně průchodné. Údolí je situováno ve směru JZ - SV, takže je v odpoledních hodinách hodně osvícené sluncem. Asi v polovině cesty mezi soutokem a cestou do Třídomí je mýtina, bohatě zarostlá křovinami a buřinou, a právě zde jsem si všiml jakési podivné věci na keři. Toho dne jsem sebou neměl daleko-hled a tak mě má zvědavost doveďla hlubokým sněhem až k onomu podivnému keři. Na trnech šípku bylo napodáno na osmnáct myší. Zřejmě nouzová zásobárna tuhýka šedého, který jako jediný zástupce tuhýkovitých u nás přezimuje. Již v loňském roce jsem v prostoru hájenky v Horním Slavkově, která je vzdálena asi 800 metrů od koupaliště, zjistil podobnou zásobárnu na trnce. Zdali se jedná o stejněho jedince nemohu potvrdit, ale přesto jsem byl střastný nad domněnkou, že můj rajon možná hostí několik jedinců tuhýka šedého.

Kolem loňské zásobárny jsem chodil celou zimu, ale nikdy se mně nepodařilo tohoto krásného ptáka spatřit. Zásobárnu jsem zjistil o vánocích 1982 a prázdná byla již 3. února 1983. Co dodat nakonec? Snad to, že údolím Komářího potoka neustále mírně protahuje a tak myši byly dobře mumifikovány.

Rád: Pěvci - čeleď: Tuhykovití

TUHÝK ŠEDÝ (*Lanius excubitor*) je velký asi jako kos, zbarvený kontrastně černošedě. Má mohutný, na špičce hákovitý zobák, širokou pásku přes oko a šedobilé čelo. Mláodata mají přes hrud a boky

TUHÝK ŠEDÝ
kresba:
D.Kostanuk

vlnkovitou kresbu. Na hnízdišti se ozývá hlasitým varováním, za toku pronikavým - TRYY-KRYYRR. Rídce hnízdí v otevřené krajině se skupinami stromů, často sedá na vrcholku stromu a vyhlíží kořist. Létá v plochých vlnkách, někdy i třepotavě.

Hnízdění: Květen-červen, jednou ročně. Hnízdo ze stonků stébel a mechů je na stromě. Snáší pět až šest bílých, šedé a hnědáskvrnitéch vajec. Samička sedí 15 dnů, oba staří krmí na hnízdě mládata a po vylétnutí ještě asi 14 dnů.

POTRAVA: Hmyz a drobní obratlovci. Částečně tažný zimní host.

V letních měsících lze na našem území zastihnout další druhy tuhýků, kteří u nás vynáleží. Jelikož jsou hmyzožraví, na podzim odtáhnou k jihu. Jedná se o tuhýka menšího (*Lanius minor*), tuhýka obecného (*Lanius collurio*), tuhýka rudohlavého (*Lanius senator*) a tuhýka černochřbetého (*L.nubicus*) - v tomto případě se jedná o vzácného zatoulance z jihu.

STARÉ ŽIDOVSKÉ HŘBITOVY

text ● ZDENĚK PROCHÁZKA

Narazíme na ně náhodou v těch nejzapadlejších lesních koutech či kamenitých stráních. Mnohé jsou již značně poničené, najdeme ale i celky starých náhrobních kamenů, působících v přírodní scenérii skutečně atraktivně. Staré židovské hřbitovy byly v mnohém odlišné od křesťanských a ještě dnes na nás působí některé hebrejsky psané náhrobky jako z jiného světa. Mnohé jsou skutečně úctyhodně staré - byly totiž i na těch nejzapadlejších vsích tesány vždy z kamene, proto přežily staletí.

Židé u nás žili již od 10.stol., ale teprve v průběhu 13.-14.stol. nastává jejich rozšíření z velkých měst i do menších městeček. Vinou epidemii a pogromů celé toto osídlení do poloviny 15.stol. vymírá. V polovině 16.stol. žije v Čechách a na Moravě opět tři tisíce Židů. Za 200 let je to již desetinásobek, z tohoto počtu žijí dvě třetiny na venkově. Koncem 19.stol. a počátkem

20.stol. se židé opět stahují do velkých měst a průmyslových center a v důsledku toho téměř polovina hřbitovů pustne a zaniká. Největší ránu však zasadili těmto starým památkám nacisté, kteří řadu z nich zcela srovnali se zemí, nemluvě o obětech, které utrpělo židovské obyvatelstvo.

Dnes je 350 židovských hřbitovů na území Čech a Moravy pouze výmluvnou vzpomínkou a tečkou za historií židovského obyvatelstva, jehož osudy živě popsal ve svých povídках Vojta Rakous.

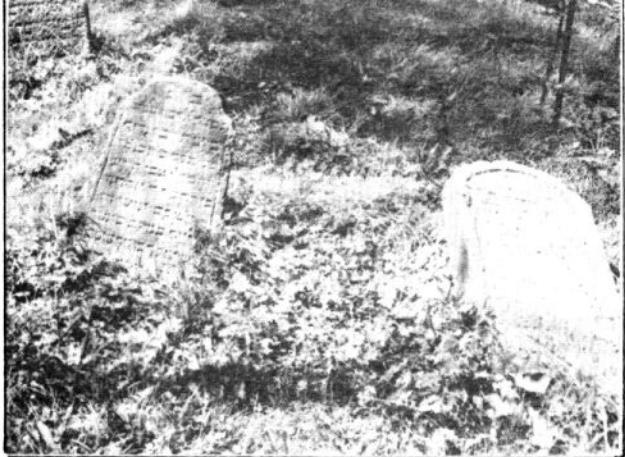
Jednotlivé hřbitovy mají rozdílnou historickou i uměleckou hodnotu. Uvedeme proto ve zkratce alespoň několik židovských hřbitovů přímo v CHKO Slavkovský les a v její blízkosti.

V samotných Mariánských Lázních byl židovský hřbitov založen až v roce 1898. Najdeme zde

1

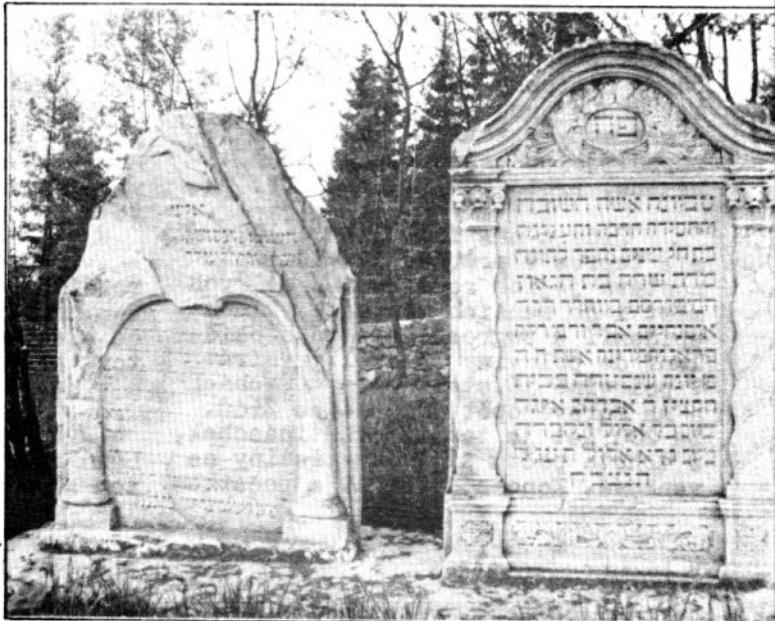
(4)

Fotografie:

Židovský hřbitov
v Drmoulu (1,2).
Staré náhrobky na
židovském hřbitově
v Mariánských Láz.
ních (3). Pohled
na židovský hřbitov
v Kynšperku (4).

(3)
(2)

250

pouze dva staré, ale velice malé náhrobky, přenesené sem snad z bývalého kynžvartského hřbitova. Zde je také pohřben profesor Theodor Lessing, zavražděný nacisty 30.8.1933. Stal se první obětí nacismu v Československu. Mariánskolázeňský židovský hřbitov je dnes jako jeden z mála obnoven.

Kynžvartský hřbitov byl založen již v roce 1405. Jednalo se o starý hřbitov v lese pod hradem (patrný na mapě z r. 1789). Mladší byval při silnici vedoucí z městečka k nádraží. Dnes je zde pole a jen několik thují nás upozorní na původní poslání místa. Náhrobky byly použity v r. 1939 jako materiál k dláždění chodníků. V roce 1977 byl na ploše hřbitova nalezen náhrobek dcery rabína Davida Oppenheimera, Sáry, která zemřela r. 1713.

Na boku boršengrýnského hradu spatříme úbočský hřbitůvek s náhrobky památujícími počátek 19. století. Jediná přístupová cesta vedla přes vodu rybníka, kudy byly převáženy i pohřby. V Kostelní Bříze i Arnoltově žili židé již v 17. století, náhrobky na hřbitovech pocházejí však až ze století 18. a 19. tého.

Na karlovarském hřbitově našlezneme náhrobky z 19. století, mimo jiné i hrobku sklářské rodiny Moserů. I tento hřbitov je dnes udržován.

Skutečně pěkný starý židovský hřbitov ze 17. století našlezneme v lese nad Drmoulem, napravo od silnice do Tří Seker. Na náhrobcích se prolíná židovské lidové umění s květinovým dekorem, přejatým již z lidového prostředí českého. Drmoul měl také do nedávna zachovanou synagogu, dům rabína a židovskou radnici. Tyto stavební památky byly však před několika roky zbourány. A tak dnes doporučuje tuto zajímavost pod heslem "Drmoul" už jen turistický průvodce.

Stejně dlouho omývá děšť hebrejské písmo i na náhrobcích v Chodové Plané. Hřbitůvek je romanticky rozeset na strmé skalce v zámeckém parku. V létě je však tak zarostlý, že jej snadno mineme bez povšimnutí. Po roce 1890 byl založen nový hřbitov za městem. Starými náhrobky ze 17. stol. je ozdoben i mohutný val Kynšperského hradu.

Další hřbitovy v blízkosti CHKO bývaly ještě v Malé Šitboři, Lukách a jinde.

Nechci zde propagovat starý židovský hřbitov jako cíl nedělní rodinné vycházky. Myslím si však, že z návštěvy drmoulských náhrobků by milovník historie jiště odcházel nezklamán. Místo nepřipomíná už vlastně ani hřbitov, ale spíše uměle sestavené lapidárium dávno zaniklé východní kultury.

■ PIVOVAR V HORNÍM SLAVKOVĚ

Pivovar byl založen v roce 1527. V 15. století vlastnilo na 388 místních občanů pivovarečné právo, které bohatě využívali. V roce 1592 vyšel první várečný pořadník. Až do roku 1871 patřil pivovar městu. V tomto roce byl pak pronajat sládkovi Janu Schmelzerovi a 26. února 1877 mu byl dokonce pivovar prodán. V roce 1880 byly vybudovány velké sklepy ve skále směrem pod kostel. Tyto sklepy měly pět oddělení vysokých čtyři metry a byly dlouhé 120 metrů. 1. června 1906 převzal pivovar jeho zet. Vařil údajně

i on výborné pivo, jako jeho předchůdce. V provozu byl pivovar až do roku 1945. Zbořen byl v padesátných letech. Vchody do sklepů byly zasypány při stavbě benzínového čerpadla. (Ladislav Plachý)

RNDr. JAROSLAV BOČEK

ZNÁME SKUTEČNĚ ZVÍŘATA?

Ochrana živočichů patří dnes k nejaktuálnějším a nejproblematičtějším oborům v celém komplexu ochrany přírody. Předpokladem k dokonalé a účinné realizaci ochrany živočichů v ČSSR patří v první řadě respektování vyhlášky č. 80/1965 Sb. "O ochraně volně žijících živočichů". Uplatňování každé právní normy však vyžaduje hlubší znalosti řešené problematiky, než jaké poskytuje strohý právní jazyk zákonů, vyhlášek a předpisů. Nejinak je tomu i v ochraně živočichů, kde kromě praktického poznávání druhů v terénu v návaznosti na znalosti zoologické systematiky vystupuje do popředí význam poměrně mladých vědních oborů - e k o l o g i e, e t o l o g i e, z o o g e o g r a f i e a v širších souvislostech i f y l o g e n e z e a p a l e o n t o l o g i e živočichů. Význam těchto slov tzv. okrajových předmětů pro studium zoologie se dnes ukazuje stále podstatnějším; lze říci, že na rozvoji těchto disciplín se různou měrou podílí i ochrana přírody a naopak - právě rozvoj těchto oborů

zdokonaluje metody ochrany přírody v praxi.

Objasňování vztahů a souvislostí v přírodě má pro ochranu živočichů nesporý význam nejen mezi ochranáři, ale hlavně ve výchově veřejnosti, zejména mládeže. Víme, kolik škod napáchala vžitá dogmata o škodlivosti dravců, sov a šelem, o nebezpečí vyplývajícím ze setkání s hady. Na osudu mnoha druhů živočichů u nás se do značné míry podepsala lovecká vášeň některých myslivců v ruce s nesprávným chápáním striktního dělení zvěře na lovnou a škodnou. I přisuzování lidských vlastností zvířatům, propagované dříve i ve školních osnovách spolu s násilným hodnocením zoologických druhů podle jejich užitečnosti a neužitečnosti, ochraně zvířat neposloužilo. Díky témtu zakofeněnému pohledu na naší i exotickou faunu se běžně dovídáme, že včela je pilná a užitečná, liška naopak prohnaná a škodlivá, hadi slizcí, odporní a zákeřní,

dravci krutí, protože zabíjejí ubohé zajíčky, lev je odjakživa vznešený, ušlechtilý a statečný, vrabec nepořádný a drzý atd. Díky témtu a podobným názorům většina lidí nehne brvou, uvidí-li někoho zabíjet užovku nebo střílet káně či ničit lesní mraveniště, protože se jedná o chráněné, ale nejvíce pronásledované druhy. Na druhé straně existuje mnoho lidí, kteří nedají dopustit na zdivočelé holuby, ještě je přikrmují a přitom se jedná o ptáky, kteří se přemnožili, přenášejí choroby, poškozují fasády domů a doslova vyhánějí z měst přirozené ptačí obyvatele, zejména pěvce. Uplně absurdní pak je, když i mezi dosudlymi lidmi žijícími ve 4. čtvrtině 20. století se najdou tací, kteří věří tomu, že se netopýři s oblibou zaplétají ženám do vlasů, sýček přivolává smrt, škvoří prokusuji lidem ušní bubínky, úhoří za měsíčních nocí spásají na polích hráč, anebo že potkani myčí, blechy, vči a štěnice vznikají jenom tak přímo ze špiny. Možná, že

se čtenáři zdá, že přeháníme, anebo že je tato problematika od ochranářských témat na hony vzdálená; bohužel, myslivci se ještě přiliš často řídí ve své činnosti léta přetrvávajícími přístupy k části "neoblibené" fauny a mnoho lidí ještě dnes hodnotí zvířata na základě nesmyslných pověr a podle toho s nimi nakládá. Určitě si řeknete, že víc než jednotlivci škodí přírodě neuvážené postupy v zemědělské, průmyslové a lesnické činnosti, ale i zde rozhodují lidé - lidé s vysokou kvalifikací a zkušenostmi ve svém oboru, ale často s názory na přírodu, které se blíží právě těm, které jsou uvedeny výše.

Dnes víme, že nejlepší cesta k ochraně přírody je její poznání, respektování přírodních zákonů, pochopení vzájemných vztahů a souvislostí v existenci všech jejich složek. Pro ochranu živočichů platí tento fakt dvojnásob - argumentem jsou zprávy o druzích mizejících z naší fauny a v celosvětovém měřítku pak plní se Červená kniha ohrožených a vymírajících zoologických druhů. V zájmu poznání nesmíme proto podcenovat úlohu žádných tzv. okrajových oborů zoologie

Příště: KAPITOLKA O ZOOGEOGRAFII

historická vodohospodářská zařízení a objekty ve slavkovském lese

FRANTIŠEK MALÝ
ADOLF PATERA

Voda, těžba a zpracování rud patřily odjakživa k sobě. Tak se stalo, že jednou z nejvýznamnějších etap historického vývoje výstavby vodních nádrží a s nimi souvisejících vodohospodářských zařízení v českých zemích bylo v 16.-19. století období rozvoje hornictví. Nemí proto náhodou, že v západních Čechách nacházíme z této doby řadu vodohospodářských objektů, které kdysi sloužily k zásobování důlních provoù vodou, k pohonu těžních a úpravárenských zdrojů a zařízení. V dnešní době jsou tato zařízení, zejména vodní nádrží a přivaděče zpravidla již nedílnou součástí krajiny; mají výraznou krajinotvornou a často i ekologickou funkci.

Cást těchto zařízení plní dosud, i když v pozměněné podobě, svou funkci. Mnohá z nich jsou současně pozoruhodnými technickými památkami. Po některých bychom vás rádi krátce provedli.

Doly a hutě ležely zpravidla ve větší vzdálenosti od vodních zdrojů. Proto měl každý důl, popřípadě revír vybudovanou soustavu přivaděčů, náhonů a nádrží, které zajišťovaly vodu nezbytnou k provozu. Z nádrží se voda odváděla náhony a strouhami k jednotlivým strojům a zařízením. Umělé přivaděče se kromě toho využívaly i k plavení důlního dřeva.

První zprávy o nádržích a zařízeních budovaných v Čechách pro potřeby dolů a hutí pocházejí z počátku 15. století. Počátky těžby cínové rudy v západních Čechách lze však hledat v tzv. Cechtálu, údolí jdoucí od Horního Slavkova k Lokti, už někdy v první polovině 14. století. Cínovec se tu těžil již blubinným způsobem a obec Krásno dostává roku 1355 právo na "horní soud a váhu na cín". Pozoruhodná soustava nádrží vzniká na Slavkovsku počátkem 16. století. Tyto nádrže zásobovaly vodou u nás tehdy největší oblast těžby cínu.

KLADSKÝ RYBNÍK - v minulosti nazývaný Velký rybník, nebo též Kynžvartský, Jezírko nebo Velký Pluhovský.

Páteří soustavy byly dva hlavní přivaděče:

- ROVINSKÝ PŘÍKOP, zvaný též jako Puškařovská strouha, dlouhý přes 6 km,
- SLAVKOVSKÝ NÁHON, dlouhý přes 24 km.

Devět větších "rybníků" mělo celkovou zatopenou plochu asi 71 ha a celkový objem 63 tisíc m³ vody. Již v 16. století se uvádí dalších 11 malých nádrží. Jejich počet postupem doby klesal. Ještě v první polovině 19. století se však uvádí šest nádrží.

Vrcholem rozvoje těžby v cínových dolech u Horního Slavkova a Krásna bylo 17. století. Ještě v jeho průběhu ale došlo k úpadku těžební činnosti. Oživení důlních prací v 18. a 20. století (tehdy šlo o těžbu vzácných prvků, zejména kovů důležitých pro vědecké a technické účely) již nevedlo k dřívějšímu rozmachu.

Vraťme se však do 16. století, kdy se ve třicátých letech těžila cínová ruda v západní části Krušných hor v tzv. lesních cínových

dolech nedaleko Horní Blatné a Božího Daru. Na Blatenském příkopě v délce 20 km, vybudovaném v roce 1540, pracovalo dvanáct stoup a několik hutí. Na Slavkovsku existoval náhon, přivádějící vodu z potoka Roty patrně až do Slavkovského údolí, pravděpodobně již koncem 14. století. Za první zprávu o tomto umělém přivaděči lze považovat kupní listinu na louku při říčce Rotě z roku 1408. Zde se voda z tohoto náhonu využívala v blízké osadě Prameny nebo v oblasti Horního Slavkova není doloženo. Ze však šlo o dílo trvalého významu je zřejmé z toho, že jeho koryto bylo důkladně opevněno kameny.

A tak ve smlouvě mezi slavkovskými těžaři a Pluhem z Rabštejna z roku 1499 se o tomto náhonu hovoří již jako o starém zařízení, posilujícím vodní zdroje ve Slavkovském údolí, na kterém byla v uvedeném roce provedena odbočka k tehdejšímu Seifertsgrünmu (Hájímu). S rostoucí potřebou vody byl počátkem 16. století vybudován další náhon, využívající vod Mückenberského potoka. Náhon postavený v roce 1514 se nazýval Rovinský příkop (dnes je častější název Puškařovská strouha) a vedl v

délce 6 km ke Slavkovskému potoku.

Dalšímu rychlému rozvoji báňské činnosti dosavadní zdroje vody nestačily. Proto uzavírá roku 1523 Jan Pluh smlouvu s tepelským klášterem na využití vod z území v okolí Kladské, které bylo klášterním majetkem. Hlavním zdrojem tu byl Velký rybník, zvaný též Kynžvartský, Jezírko nebo Velký Pluhovský (dnešní Kladské jezero, nebo Kladský rybník), vybudovaný v roce 1501. Roku 1530 vyměřil délku měřič Rossmeisel trasu nového příkopu, která měla v některých úsecích totožnou trasu se starým náhonem z Roty. Práce na novém náhonu, nazývaném Slavkovský (též Flossgraben), začaly roku 1531 a po šesti letech byl dokončen. Kromě zásobení dolů vodou se náhon užíval také pro plavení kusového dřeva, jehož potřeba se rovněž prudce zvyšovala (odtud název Flossgraben). Slavkovský náhon vycházel z Velkého rybníka, probíhal severovýchodně směrem k Framenum a Nové Vsi a přes Krásno k Hornímu Slavkovu. Celková délka trasy měla přes 24 km, průměrný sklon byl 8,3 %, v horní části jen 3,5 %. Ve své době byl rozsahem i způsobem provedení pozoruhodným technickým dílem. S ohledem na plavení dřeva byl minimálně 2 metry široký a jeho břehy byly opevněny kameny. Po trase do něj byly svedeny i menší vodoteče. V místě "Na Dílcích" byla hlavní stavidla, která náhon rozdálovala: jedna větev směřovala shodně se starým náhonem k Seifertsgrúnu a druhá ke Krásnu a Hornímu Slavkovu, kde vylepšovala průtoky Slavkovského potoka, zásobovala vodou pět báňských nádrží, popřípadě z ní odbočovaly menší krátké náhony k jednotlivým důlním dílům a hutním provozům.

Velký rybník umožňoval největší povrchovou akumulaci vody v povodí. Ke zvětšení jeho objemu byla roku 1563 zvýšena hráz. Podle plánu z roku 1617 byla hráz dlouhá 573 metrů, měla šířku v patě hráze 25 metrů a výšku 5 metrů. Celkový objem vody byl necelých 270 tisíců m³ a maximální zatopená plocha 32 ha. Uvádí se, že se z něj odebíralo ročně dokonce přes 800 tis. m³ vody, což mohlo umožnit jedině dostatečný přítok vody do něj.

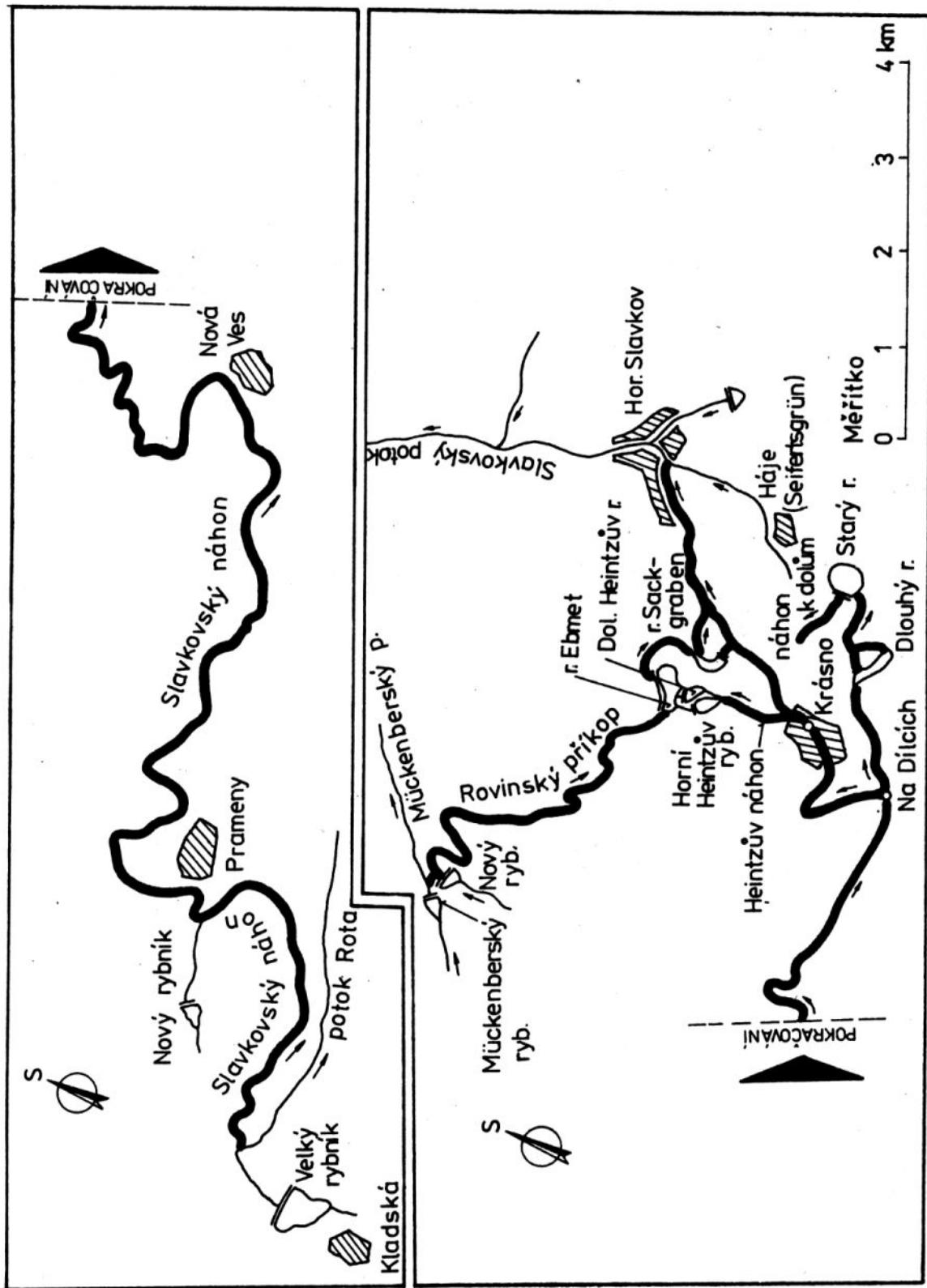
Z let 1520 - 1530 pochází Ebmetský rybník s objemem necelých 80 tis. m³ vody (ročně se z něho bral opět až trojnásobek objemu vody). Působil jako sběrná a rozdělovací nádrž vod, přivedených Slavkovským náhonem a Rovinským příkopem. Pravděpodobně kolem roku 1550 byly zřízeny Horní a Dolní Heinzův rybník. Do Horního Heinzova rybníka ústila voda z nového Heinzova náhonu (1546), odbočujícího z druhé větve Slavkovského náhonu v Krásné. Heinzův náhon sloužil rovněž k plavení dřeva a také odlehčoval Slavkovskému náhonu za vyšších průtoků.

V první polovině 16. století vzniká rozšířením Rovinského příkopu před jeho ústím do Slavkovského náhonu ještě nádrž Sackgraben, z níž odbočoval další z náhonu. Jím se zřejmě zlepšovala doprava dřeva, která byla v úseku druhé větve Slavkovského náhonu s četnými můstky a stavidly přece jen obtížná.

V roce 1554 byl zřízen Nový rybník (zvaný též Mýtský nebo Malý Bečovský - dnes Mýtský u rezervace Paterák), jenž měl zejména vylepšovat průtoky Rovinského a Slavkovského náhonu pro plavení dřeva. Nebyl však pravděpodobně klausurou, která vytvářela průtokové vlny vždy pro občasné plavení dřeva, ale průtoky se z něj odebíraly neustále.

Roku 1559 se zřizují na první větvě Slavkovského náhonu směřující k Seifertsgrúnu další dvě nádrže - Dlouhá a Starý (též Horní Seifertsgrünský) rybník. Starý rybník byl druhým největším z celé soustavy, délka jeho hráze byla 489,5 metrů, její šířka v patě hráze 19 metrů a zatopená plocha činila přes 10 hektarů. Ještě koncem 16. století vznikl v blízkosti Nového Rybníka rybník Mückenberský. Společně zabezpečovaly dostatek vody pro Rovinský příkop.

Páteří celé soustavy však stále zůstával Slavkovský náhon. V roce 1539 zajišťoval vodní náhon 46 mlýnů a stoup, po dalších třinácti letech bylo na něj připojeno již 77 těchto zařízení.

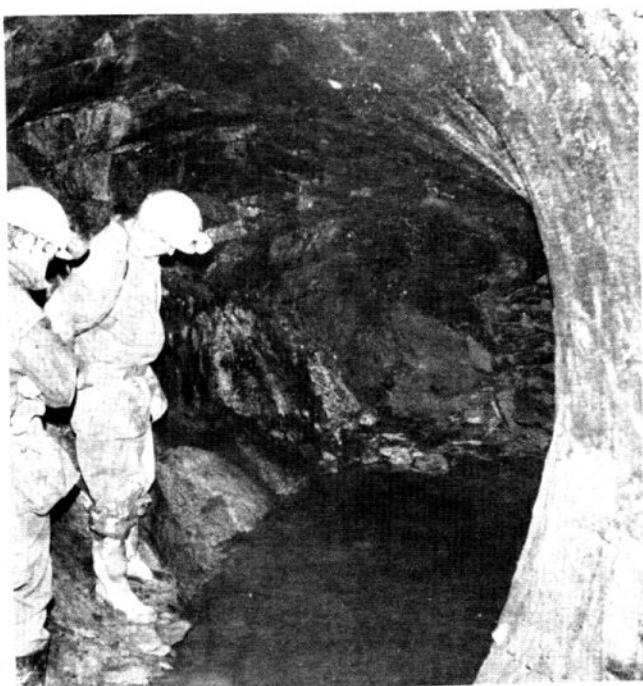
K roku 1601 se na náhonu uvádí 35 mostů a 13 stavidel, rozdělujících vodu do odboček - tedy průměrně dva objekty na každém kilometru trasy.

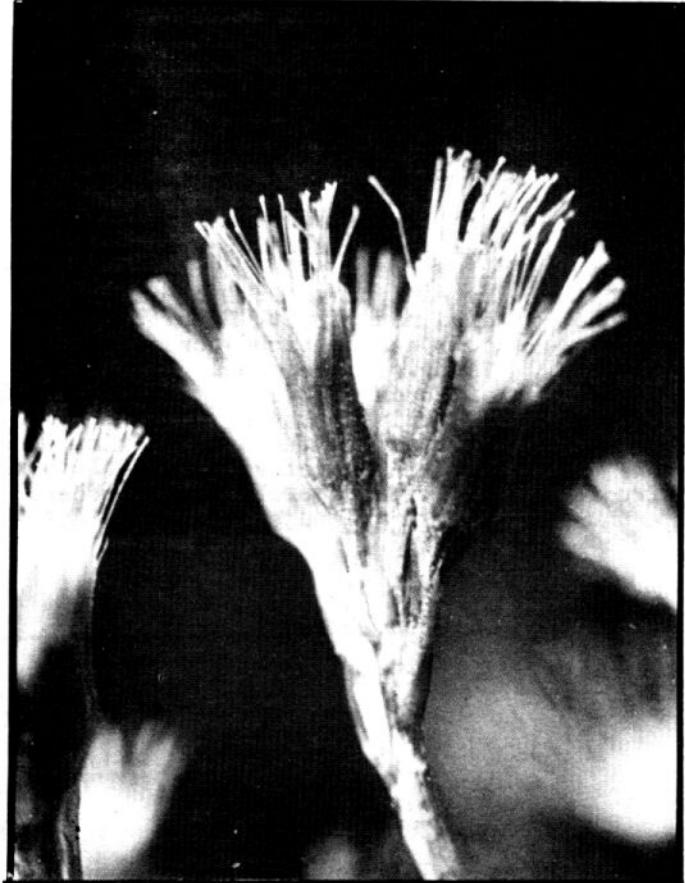
Po průtazích a překážkách působených majitelem pozemků, tepelským klášterem i českou zemskou komorou, byl v roce 1560 dokončen spojovací kanál z Roty do Slavkovského náhonu. V téže době vzniká i kratší Schöningšský náhon o délce 530 mterů ze Slavkovského náhonu do Nové Vsi.

Stálý nedostatek vody vyústil v návrh nového kapacitního kanálu z Velké Libavy, který měl

být zaústěn rovněž do Slavkovského náhonu. V roce 1575 byla do konce vytyčena jeho trasa, ale k realizaci nedošlo. Ještě v letech 1601 - 1608 byl poměrně důkladně rekonstruován Slavkovský náhon.

Výstavba důlních vodohospodářských zařízení té doby svým rozsahem a technickou úrovní přesáhla měřítko českých zemí. Jejich význam lze bez nadsáky charakterizovat jako středoevropský. V bohaté historii naší vodohospodářské výstavby navázala zejména na rybníkařské tradice z 15. a 16. století. Nejen proto si zaslouží naší pozornost a ochranu.

ZADÁNO PRO PIONÝRSKÉ HLÍDKY OCHRANY PŘÍRODY

Mezi celou plejádou jarních květin rozkvétá ve Slavkovském lese v obrovských koliniích, ve vlhčích lesích a podél potoků i devětsil bílý. (Březen-květen)

JARNÍ PŘÍRODOU

text a fotografie Jan Harvánek

Je konec dubna. V oblasti Slavkovského lesa pomalu mizí poslední sníh. V potocích opadnul kalný jarní přívál. Světlá zelen bříz dostává sytější barvu - ovšem jen v prosluněných údolích. Tokání tetřívků také pomalu slabne. Jejich bubláni je čím dál nepravidelnější. Slípky tetřívka obecného začínají v následujícím měsíci snášet do mělkého důlku v úkrytu šest až dvanáct žlutých nebo hnědavých vajíček s tmavými skvrnami.

I v lese začíná být klidněji. Jelenům narůstá kvapem nové paroží ukryté v líci. Zdaleka nedosahuje podzimní krásy a tak lesní král jakoby se styděl za svou prozatím nedokonalost, je tichý a nenápadný. V laních dozrává nový zárodek života, který spatří poprvé sluneční paprsky někdy koncem květ-

na nebo začátkem června. Srnčí zvěř v tomto období dokončuje své jarní kosmetické krášlení, tzv. jarní přebarvování, které je jen pozvolné a tak v některých případech může skončit až začátkem června. Srnčí zvěř má jemnou kůži chouloustivou na píchnutí hmyzu a proto doslova "svou kůži" chrání v úkrytech houštin. Srna se připravuje na kladení jednoho, dvou a vzácně tří světle skvrnitých srnčat, která se poprvé postaví na své křehké běhy kdeši v tichém ústraní květnové, nebo červnové přírody.

I prase divoké - bachyně, klade v tichém zákoutí již od března až do května svá pruhovaná selata. Pro ně umě připravuje

připravuje lože, které s mateřskou pečlivostí vystlává mechem a travou.

Příroda začíná uprostřed zdánlivého ticha nenápadně krásnět. Poupatá květin vylézají jedno po druhém, jsou těžká, ještě rozevratná. Nalévají se, těžkou, dostávají pastelové barvy. Slunce dodá hřejivou sílu - poupatá najednou prudce vyrazí, setřesou spánek, rozvijí se. Podivuhodný vřesovec pletový zdraví svou masově červenou barvou květů jarní symbol - lásku, novou krev, nový život. Květy vřesovce pletového ožívají na jaře suché koberce borů a chu-

dých hadcových skal. Jeho cudná a křehká krása je to nejkrásnější co náhorní plošiny Slavkovského lesa v tomto období mají.

Milostné ptačí trylky vystřídal zpěv opakující stále stejný, ale přesto již jiný nápěv. Samičky sedí na vajíčkách - i zde začíná nový život. Na ptačích hnizdech je tiché očekávání. Všude. V lese, na loukách, i v sítinách na březích vodních nádrží. Jen křivka obecná, u které byla příroda přeštědřá nejen tím, že jí dala pastelově barevné šaty a podivuhodně překřížený zobáček, kterým vylupuje jadérka ze šíšek

A

B

Jarní příroda pulsuje bouřlivým rytmem. V dubnu klade bachyně do zálehu vystlaného mechem a listím 4-8 pruhovaných selat (a). Pozoruhodné bylo březnové setkání se starším jelenem (b). Brzy začne z pučnic vyrůstat nové paroží, které bude vytloukat z lící v červenci. V dubnu až květnu snáší samice výra velkého 3-4 vejce. Na snímku je mládě výra

jehličnatých stromů, tak jen tato křivka je již plná shonu. Je totiž jediným ptákem, kterému se u nás rodí mládata v zimě, a tak v tomto období se již mládata potulují s rodiči v menších hejnech a shánějí zralé šišky, skočící a radují se z prvních jarních, teplých dnů.

Koncem května puknou vejce v hnizdě výra velkého. Mladý výr ve svém smetanově bílém prachovém jinočském šatě bude zvědavě mžourat na svět kolem sebe. Starí rodiče začnou mít starosti se sháněním potravy. Za ní budou létat až 15 km od hnizda a budou

lapat vše na co přijdou.

Věčný koloběh života. Vysilující noc, než padne vysvobožující stín. Nová záře, nabobtnalé semeno, jiskřící květ. Jarní měsíce. Roční období, které od ne paměti přináší svěží zelen a nový život. Symbol zdravé sily, mládat, štěstí prvních hřejivých dnů. Nezapomene proto již ted, ale především v měsíci červnu, že příroda je jen zdánlivě tichá. Hýčká svá mládata a skrývá mateřskou starost. Neporuště tento odvěký zákon vstupem do lesních houštin, hlučením, anebo dokonce pronásledováním zvířat. Začal totiž nový život.

(c) vyfotografované na začátku léta. Daleko rychleji jsou pro život v přírodě přizpůsobena mládata potápký roháče. Mládata brzy po vylíhnutí a po oschnutí opouštějí hnízdo a dovedou se ihned potápět. Na snímku (d) je dospělá potápka roháč vyfotografovaná na Podhorní vodní nádrži.

(c)

(d)

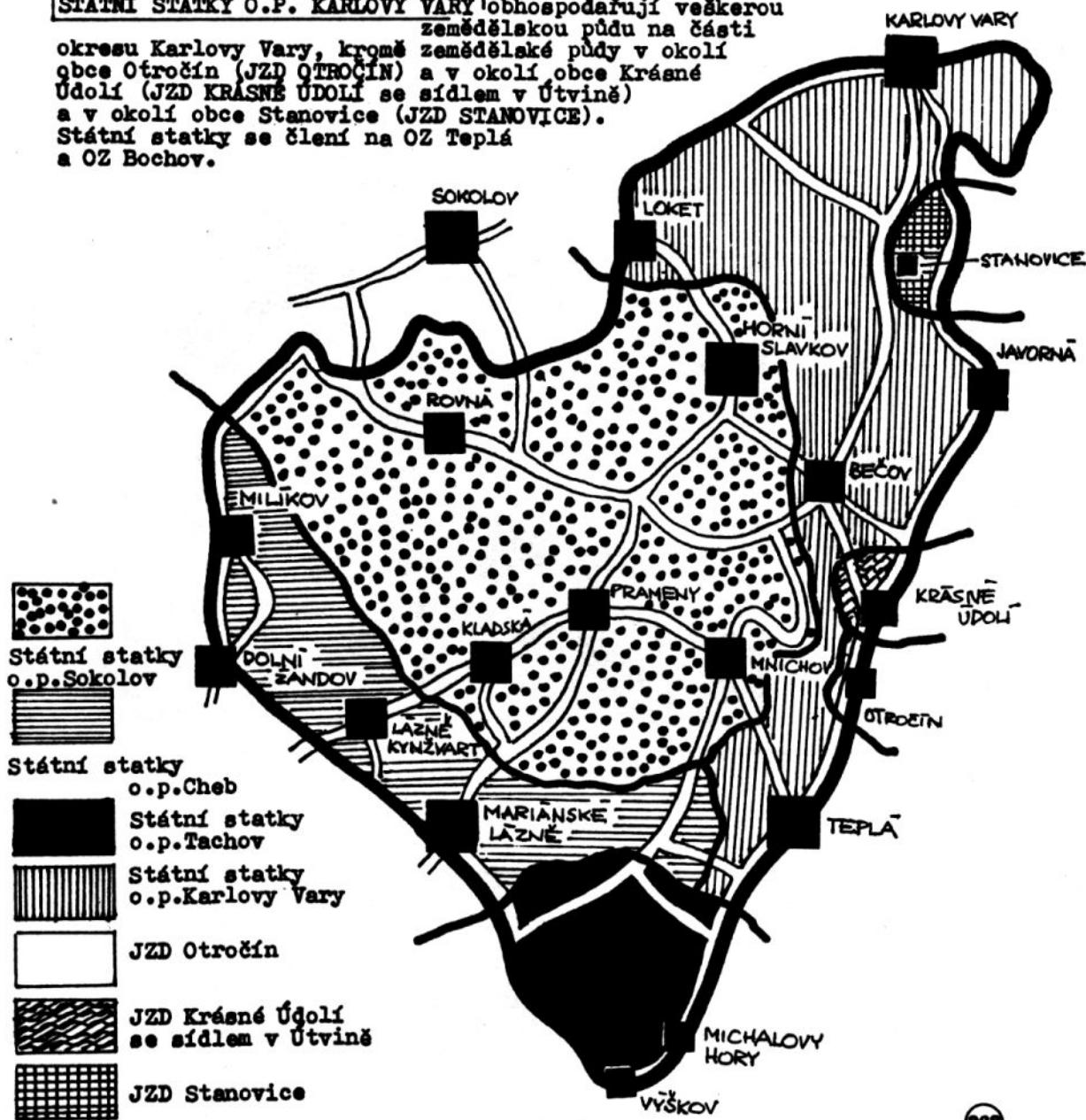

STÁTNÍ STATKY O.P. SOKOLOV

obhospodařují veškerou zemědělskou a lesní půdu v CHKO Slavkovský les na okrese Sokolov a na okrese Cheb v prostoru svahů Slavkovského lesa směrem k Žandovu a Kynžvartu (les) a v prostoru vymezeném obcemi Kynžvart, Rájov, Mnichov a územím k hranicím okresu. Oborový podnik se dále člení na dva odstěpné závody (OZ) se sídlem v NOVÉ VSI a v ROVNE.

STÁTNÍ STATKY O.P. KARLOVY VARY obhospodařují veškerou

zemědělskou půdu na části okresu Karlovy Vary, kromě zemědělské půdy v okolí obce Otročín (JZD OTROČÍN) a v okolí obce Krásné Údolí (JZD KRÁSNE ÚDOLÍ se sídlem v Útvinech) a v okolí obce Stanovice (JZD STANOVICE). Státní statky se člení na OZ Teplá a OZ Bochov.

STÁTNÍ STATKY O.P. CHEB obhospodařují veškerou zemědělskou půdu v části okresu Cheb (mimo území, kde hospodaří Státní statky o.p. Sokolov - viz mapa). Člení se na OZ Mariánské Lázně a OZ Dolní Žandov.

STÁTNÍ STATKY O.P.TACHOV obhospodařují veškerou zemědělskou půdu na části okresu Tachov. Člení se na OZ Planá a OZ V.Dvorce - jedná se o chov ovci v prostoru obce Holubín a Dolní Kramolin.

EKOLOGICKO-FLORISTICKÁ STUDIE ÚZEMÍ KOLEM OHŘE MEZI LOKTEM A KARLOVÝMI VARY

V rámci středoškolské odborné činnosti v roce 1983 zpracoval student 4.ročníku gymnázia v Karlových Varech Marek Doležal shora uvedenou studii s názvem "Závislost lokálního kontrastu flory na lokálním kontrastu ekologických podmínek".

Práce obsahuje 32 stran strojopisu včetně 11 mapových příloh a 63 fotografií. Tabelárně je v ní zpracován přehled taxonů a jejich výskytu na různých typech stanovišť podle četnosti výskytu. Celkem autor zjistil více než 430 taxonů vyšších rostlin, z toho 21 taxonů v různém stupni ohrožení. Mezi těmito je 8 druhů rostlin zákonem chráněných.

Konzultant a zadavatel téma RNDr. František Mlýn z Botanického ústavu ČSAV v Průhonických ve svém posudku k této studii uvádí: "Práce je velmi cenným dokumentačně informativním příspěvkem o aktuálním stavu flory daného území z hlediska kvalitativního i kvantitativního zastoupení druhů i z hlediska stanovištní diverzity ekotypů".

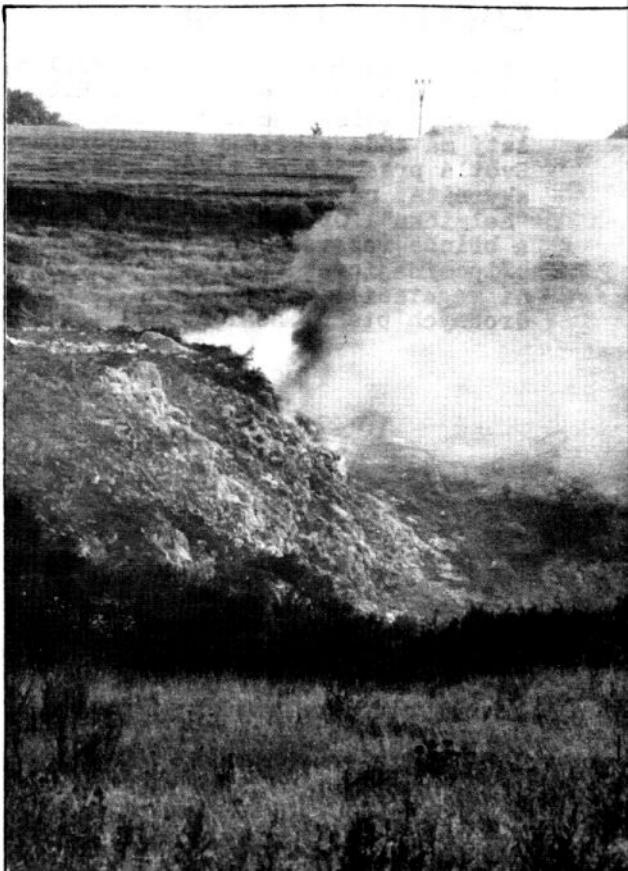
Studie je k dispozici v Karlovarském muzeu.
(Informace Ing. Stanislav Wieser)

SKLÁDKY ODPADKŮ

Skládky odpadků jsou při současné technologii likvidace odpadu nezbytným průvodním jevem v osídlené krajině. Jev, který sám o sobě působí nepříznivě v kterékoli krajině, poškozuje zvláště těžce krajинu se statutem ochrany přírodního území.

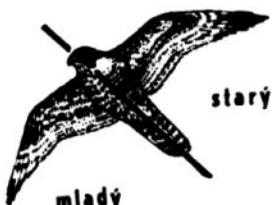
Nepříznivé působení skládek nejen z hlediska estetických, ale i zdravotních (čistota ovzduší, povrchových i spodních vod atd.) lze zmírnit vhodnou lokalizací a obhospodařováním. Na snímku je řízená skládka u Horního Slavkova při turistické cestě na Loket a Karlovy Vary. Opomenutím pravidelné péče pak i v tomto případě dochází k negativním jevům. Pak i tato povolená a řízená skládka působí jako "vřed" v krajině.

znáte naše **DRAVCE**

Mirko Hain · SÚPPOP Praha

SOKOL STĚHOVAVÝ

O zachování tohoto kriticky ohroženého druhu se snažíme pomocí umělých odchovů dnes již i u nás. Spekulativní důvody a prestižní přístup není však prozatím zárukou seriozních výsledků.

Mladý sokol je hnědý s podélnými skvrnami na světlé hrudi. Starý

sokol má tmavosedy hřbet, světlá prsa pruhovaná příčně. Ocas, bez ohledu na stáří, též s pruhy. Má žluté ozobí, okolí oka a nohy. Oko tmavé. Tmavá kresba hlavy se širokými "kotletkami" připomíná obrysem středověkou helmu. Jeho bývalá hnízdiště jsou u nás zpravidla již opuštěná. Hnízdil na skalách, zřídka na stromech. V současné době je ptačím druhem vzácně protahujícím našími zeměmi. Před lety některí u nás i přezimovali. Lovil za letu ptáky, náhodně konzumoval i drobné savce. Slovenským sazebníkem je ohodnocen na Kčs 8 000.-

OSTŘÍŽ LESNÍ

Má mnoho shodných znaků se sokolem, je ale neporovnatelně menší. Hřbet mladého jedince je hnědočerný, víceletý má záda s křídly šedomodročerná. Světlá prsa již od mládí podélně skvrnitá, na hlavě kontrastní tmavá "helmička". Opeření stehen - "kalhotky" a břicho rezavé. Ocas s pruhy. Hnízdí na stromech v biotopech připomínajících anglický park (skupinky stromů v krajině s travní vegetací). Ostříž lesní je obratný lovec hmyzu, případně drobných ptáků. Není hojný. Základní sazba Kčs 2 300.-

RAROH VELKÝ

Další druh s minimálním výskytem. Svrchu je hnědý, světle skvrnitý, světlá hlava s podélným čárkováním. Podélné hnědé skvrny na bělavé spodině těla. Ozobí a paráty v mládí šedomodré, později žluté. Na hnědém ocasu bělavé pruhy.

Hnízdiště, hlavně v Čechách nejsou již po řadu let obsazována. Hnízdil na skalách i v hnízdích větších ptáků na stromě. Jedná se o dravce lesostepních biotopů lovící ptáky ve vzduchu i na zemi. Nepohrdne ani menšími savci, jmenovitě sysly. Je tažný, některí u nás přezimují. V dubnu 1978 byl sledován mezi obcí Prameny a CHN Křížky. Jeho výskyt

v okolí byl potvrzen i místními znalci. Krajské středisko ochrany přírody v Brně spravuje objekt určený k odchovu rarocha velkého. Cena činí Kčs 4 000.-

DŘEMLÍK TUNDROVÝ

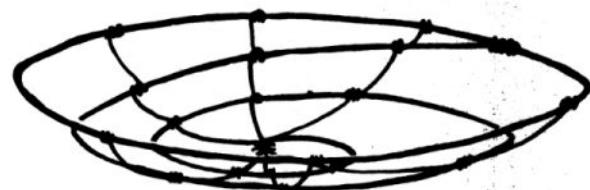
Návštěvy našich zemí motivuje (podobně jako orel mořský) přezimováním. Břidlicově šedý sameček má na konci ocasu jeden širší pruh, naspodu je rezavobílý. Hnědá tmavě akvornitá samička má ocásek pruhovaný. Jeho hnizdění v Krkonoších pokládají někteří ornitologové za nedodstatečně prokázané. Přesto jsou krkonošské hřebeny místem, kde je vzácně pozorován i v době svého hnizdění. Loví malé ptáky nízkým, ale hbitým letem. Středové sokolnictví ho znalo jako sezonního dravce vhodného pro dámskou část lovecké společnosti. Hodnota tohoto našeho nejmenšího dravce je Kčs 2 300.-

Závěrem se ještě zmíníme o způsobech aktivní ochrany, kterou však nelze vzhledem ke specifickým nárokům dravců na existenční podmínky provádět živelně. Dravce, kteří se u nás v zimním období zdržují, přikrmujeme nezávadným masem. Újed pokládáme na plošinky instalované na kůlech. V nižších polohách u nich budí větší důvěru maso položené doprostřed přehledného pole. Přikrmování můžeme uskutečnit poze se souhlasem a pochopením mysliveckého sdružení. Některým dravcům lze nabídnout k hnizdění budku (poštolkám) vhodného typu. Jindy upevnujeme do korun stromů mělké ošatkovité výpletiny, nebo nařezané přesleny suchých stromků (káním).

Nejúčinnější způsob ochrany však spočívá v zajištění nerušeného hnizdění.

Každý jedinec i téhož druhu reaguje rozdílně na přítomnost a zásah člověka. Někdy i dobře miněná pomoc mívá negativní následky. Zpevnování nestabilních hnizd, dočasná péče o mládata s pozdějším dosazením zpět do hnizda, péče o mladého dravce s

VÝPLET

PŘESLEN

PŘIKRMOVÁNÍ DRAVCŮ

následným vypuštěním (tak, aby v něm nebyl utlumen přirozený strach z člověka), aby dravec dokázal samostatně ulovit kořist, to všechno se daří jen náhodně a s krajšími obtížemi pouze několika letitým praktikům.

(Všechny kresby autor příspěvku)

karlovarská : kuriozita PSÍ HŘBITOV

TEXT: PhDr. STANISLAV BURACHOVIC
FOTOGRAFIE: STANISLAV WIESER, ING.

Karlovy Vary měly a mají mnoho předností, prvenství, zajímavostí a zvláštností. Nespornou kuriozitou byl psí hřbitov. Byl založen ve dvacátých letech (přesný rok zatím nezjištěn) z popudu bohatého Američana, kterému během lázeňského pobytu

tu v Karlových Varech umřel oblibený pes. Hřbitov se nacházel poměrně daleko od vlastního města v lokalitě Kocourek (dříve Katzenholz) za obcí Otovice. Nejdříve tu byli pochováváni hlavně psi zámožných lázeňských hostů a karlovarských měšťanů, později i psi obyvatel okolí Otovic a psi služební (např. policejní, slepečtí aj.). Poslední odpočinek zde našly také kočky a opice, vesměs zvířata lázeňských hostů. Za druhé světové války sem začali pohřbívat i koně a uhynulý dobytek. Hřbitov měl všechny náležitosti, honosné i skromné náhrobky, vstupní bránu, ohradní zídku, pískem sypané cesty a zdroj užitkové vody. O hřbitov pečoval za malou úhradu místní občan. Tradovalo se, že jakýsi bohatý Rus dal svému mrtvemu psovi do hrobu větší obnos peněz. Po několika dnech pojal podezření, že byly ukradeny a dal proto hrob znova otevřít, ale shledal vše v pořádku. Existence psího hřbitova vyvolala na stránkách místního tisku živou polemiku mezi jeho zastánci a odpůrci, velmi častá byla kritika. Časem se kolem hřbitova vyrobila řada fám, zejména o penězích a špercích daných údajně do hrobů některých zvířat. To podněcovalo fantazii a pokusy o jejich vykradení. Není však doloženo, že by na historikách o cennostech v hrobech bylo něco pravdivého. Přesto fámy přetrvaly i po válce a svým dílem přispely k postupné devastaci psího hřbitova, zvláště, když se o něj již nikdo nestaral.

Současný stav hřbitova je truchlivý. Ten, kdo neví o jeho existenci, ani nepozná, že prochází místem posledního odpočinku mnoha desítek zvířat. Malé náhrobky jsou rozbité a pohozené v okolí, vše zarůstá krvinami a kopřivami, po někdejším oplocení již není stopy. Všude hromady hliny z vykopaných hrobů s rozřazenými kostmi zvířat. Pozorný návštěvník může najít i střepy rozbitých porcelánových destiček s fotografiemi milovaných psů. Výmluvné a smutné svědectví hemižnosti, nízkosti a bezcitnosti některých lidí. Svědectví, s nímž se bohužel v naší krajině, hlavně u opuštěných památek a pietních míst, setkáváme až příliš často.

NOVÉ PŘÍRŮSTKY do knihovny Správy:

1) Diplomová práce Inventarizační průzkum vybraných území CHKO Slavkovský les. Zpracovatel Stanislav Dušek, Přírodovědná fakulta University Karlovy v Praze, 1981.

2) Diplomová práce Chráněná krajinná oblast Slavkovský les a některé možnosti využití pro výuku přírodních věd na 1. stupni základní školy. Zpracovatel Hana Kulíšková, Pedagogická fakulta v Plzni, 1981.

3) Diplomová práce Chráněná krajinná oblast Slavkovský les a její využití ve vycházkách a exkurzích jednotlivých typů škol. Zpracovatele Hana Bláhová, Pedagogická fakulta v Plzni, 1983.

REKONSTRUKCE NAUČNÉ STEZKY Křížky a naučné stezky Smrdoch.

V měsíci dubnu a květnu proběhne rekonstrukce obou naučných stezek. Na naučné stezce Smrdoch provede výměnu můstkové cesty a informačních panelů 2.ZO CSOP z Mariánských Lázní. Výměnu informačních tabulek na naučné stezce Křížky provedou pracovníci správy CHKOSL. Jedná se o nový typ informačních panelů (sítotisk na plexiskle). Zároveň dojde k celé řadě úprav, které by měly podstatnou měrou ještě více zlepšit stav naučné stezky a zpřístupnit části chráněného naleziště. K menším úpravám došlo na základě zpracování odborného úkolu správy, ve kterém budou odborní pracovníci státní ochrany přírody dlouhodobě sledovat působení návštěvníků naučné stezky na botanický fenomen chráněného naleziště. V příštím čísle Arniky bude otištěn samostatný příspěvek.

V MĚSÍCI KVĚTNU PORÁDÁ SPRÁVA CHKOSL EXKURZI pro dobrovolný aktív CHKO.

Exkurze je pořáданá ve spolupráci s 1. a 3.ZO CSOP (všechny tři organizace pracují v Mariánských Lázních při správě CHKOSL). Bude se jednat o tématicky výlet za poznáním maloplošně chráněných území CHKO Slavkovský les. Plánovaná je i návštěva nejatraktivněj-

ZPRÁVY SPRÁVY

ších lokalit chráněné krajinné oblasti. Zájezd záměrně proběhne před začátkem návštěvnické sezony, protože převážná část členů ZO zastává funkci čekatelů a dobrovolných strážců CHKOSL. Exkurze je započítána do školicího cyklu pořádaného správou právě pro čekatele a strážce.

BLÍŽÍ SE JARNÍ ZKOUŠKOVÉ OBDOBÍ. Koncem měsíce května proběhne jarní zkouškové období. Všechni čekatelé budou včas písemně vyrozumění o přesném termínu zkoušek.

NOVÝ VEDOUCÍ ODDĚLENÍ TERÉNNÍ SLUŽBY. Od 1. dubna 1984 převzal vedení terénní služby Jindřich Horáček. Přejeme mu jménem správy, ale i celého aktív dobrovolných spolupracovníků hodně úspěchů v práci.

PROFESSIONÁLNÍ STRÁŽCE OTTO STĚPÁNEK oslavuje 30. července 1984 své sedmdesáté narozeniny. Všechni mu přejeme touto cestou hodně zdraví a spokojenosti a přemíru sluncem prosluněných dnů uprostřed krásné přírody Slavkovského lesa. Vedle ochranářských přání přidáváme i přání hojnosti mysliveckých zážitků a každým rokem plný dvorek štěnat münsterlendských ohařů.

